

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

СПЕЦІАЛЬНИЙ КЛАС АЛЬТА

Програма
для вищих навчальних закладів
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації

Спеціальність
“Музичне мистецтво”

Спеціалізація
“Оркестрові струнні інструменти”

Київ 2007

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

СПЕЦІАЛЬНИЙ КЛАС АЛЬТА

Програма
для вищих навчальних закладів
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації

Спеціальність
“Музичне мистецтво”

Спеціалізація
“Оркестрові струнні інструменти”

Київ 2007

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України

Загальний обсяг – 783 год.
Індивідуальних – 480 год.
Самостійних – 303 год.

СПЕЦІАЛЬНИЙ КЛАС АЛЬТА

Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I–II рівнів акредитації. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 24 с.

Укладач	Л. М. Дручко – викладач Херсонського музичного училища
Рецензенти:	В. М. Зав'ялов – старший викладач Миколаївського державного вищого музичного училища О. П. Єргієва – викладач Одеського училища мистецтв і культури ім. К. Ф. Данькевича
Редактор	Є. Д. Колесник
Відповідальний за випуск	А. І. Ткаченко

Навчальне видання

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк ризографічний
Ум. друк. арк. 1,4. Наклад 100 прим.

ПП “НОВА КНИГА”
21029, м. Вінниця, вул. Квятека, 20;
Тел./факс: (0432) 52-34-82, 52-34-81
E-mail: zbut@novaknyha.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 2646 від 11.10.2006 р.

© Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв України, 2007

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма зі “Спеціального класу альту” спеціалізації “Оркестрові струнні інструменти” призначена для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I–II рівнів акредитації.

Програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста та відповідає державним стандартам вищої освіти.

Дисципліна включає 14,5 кредити, що складає 783 годин. З них індивідуальних – 480 годин, самостійних – 303 години.

Дисципліна “Спеціальний клас альту” відповідно до навчального плану відноситься до комплексу дисциплін професійно-практичної підготовки.

Вона забезпечує підготовку молодшого спеціаліста з кваліфікацій “Артист оркестру (ансамблю)” та “Викладач”.

Програма розрахована на вивчення дисципліни протягом всього періоду навчання. Заняття індивідуальні та самостійні.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

У клас альту приймають студентів, які закінчили ДШЕВ по класу альту або скрипки.

Для переходу зі скрипки на альт треба мати особливі звукові та рухово-технічні здібності. Не слід переводити студентів на альт з причини слабкої успішності по класу скрипки.

Виправлення дефектів постановки і технічних прийомів гри на альті повинно проводитися на першому курсі. При підборі інструмента (альта) необхідно враховувати довжину рук, кисті та пальців, рухомість суглобів, силу м'язів. Не слід починати грати на маленьких інструментах, бо вони, значною мірою, поступаються характеру звучання більших. Але гра на дуже великих інструментах може призвести до значних недоліків у постановці та техніці, особливо на початку навчання.

Вивчення альтового ключа повинно проводитися в короткій термін. Не слід включати студента в оркестр, камерні ансамблі до того часу, поки він не оволодіє альтовим ключем. Більший від скрипки розмір альту, висота та товщина струн, широке розтягнення пальців лівої руки потребують правильної м'язової корекції при звуковидобуванні та інтонуванні. Гра на альті технічного матеріалу вимагає більш розвинутого м'язового апарату, що потребує на початку занять прискіпливої уваги до укріплення м'язів пальців, вимагає вправ на широке розташування пальців на грифі. При звуковідтворенні необхідно фіксувати увагу студента на використуванні ваги всієї руки та щільнішого притискання смичка до струни. При роботі над подвійними нотами та акордами слід застерігати студента від напруження лівої руки та пальців. Це зобов'язує педагога та студента ретельно будувати систему класних та домашніх занять. Слід добиватися від студента ширшої та повільнішої вібрації, ніж на скрипці. Одночасно в роботі над вібрацією треба враховувати корисність специфічного альтового озвучення.

У програмі вказані мінімальні річні вимоги. Залежно від ступеня підготовки та темпів розвитку студента ці вимоги можуть бути підвищені.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Дуже важливим моментом навчання є розвиток у студентів навичок самостійного вивчення творів різної складності. Навчальним планом передбачені години для такої роботи. Для виховання зацікавленості у самостійному вивченні творів студенту слід доручати (починаючи з II семестру навчання) самостійне вивчення та доведення до закінчення неважкий для нього твір. Як правило, цей твір повинен бути легшим за той, який він вивчає за програмою курсу.

Перевірку самостійної роботи студента слід проводити систематично 1–2 рази на рік, включаючи її до програми виступів (на технічні заліки, академічні концерти, контрольні заняття, іспити, диференційовані заліки), або проводити прослуховування серед студентів класу викладача.

Твори для самостійного вивчення студентів слід добирати з репертуарного списку цієї програми (VI розділ) з урахуванням здібностей, рівня підготовки, бажань студента.

Викладач повинен роз'яснити структуру, форму твору, розібрати виконавські, технічні труднощі, допомогти у підборі цікавого художнього матеріалу.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ

Контроль за роботою студента здійснюється у формі екзаменів, диференційованих заліків, змагання на краще виконання тощо.

В VII семестрі рекомендовано перевіряти навички читання з листа оркестрових партій.

Обов'язковими є 3–4 виступи студента на рік навчання та проведення заліку по техніці (дві триоктавні гами – мажорна та мінорна, арпеджіо і подвійні ноти (одна гама виконується за вибором комісії), два етюди на різні види техніки).

Термін проведення екзаменів – II, IV, VI, VIII семестри, диференційовані заліки – I, III, V семестри, технічні заліки – I, II, III, IV, V, VI семестри.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

“5” (відмінно) – програма відповідає вимогам курсу (або вище на I–II курси), виконана бездоганно з точки зору стилю, звучання, техніки.

“4” (добре) – програма відповідає вимогам курсу, зіграна якісно, але є деякі технічні або звукові недоліки.

“3” (задовільно) – програма відповідає вимогам курсу або трохи нижче, є технічний та стильовий брак, твір до кінця не вивчений.

“2” (незадовільно) – програма відповідає вимогам курсу, але текст не вивчений.

По закінченні кожного семестру викладач виставляє підсумкову оцінку успішності на підставі поточного обліку знань (незалежно від того, виноситься дисципліна за екзамен чи ні). Екзаменаційна оцінка розглядається як остаточна.

РІЧНИЙ ПЛАН-МІНІМУМ

I курс

1–2 твори великої форми (концерт – ч. I або чч. II, III чи класична соната).

2–3 п'єси.

10–12 етюдів

5–6 гам від “до” до “соль”

II курс

2 концерти або 2 сонати.

3–4 п'єси.

Частини із “12 фантазій” Г. Телемана.

10–12 етюдів.

5–6 гам

III курс

2–3 частини із сюїт для віолончелі соло Й. С. Баха.

2 твори великої форми.

4–5 п'єс.

8–10 етюдів.

6 гам

IV курс

Дві частини із сюїт або Сонат соло Й. С. Баха.

2 концерти або 2 сонати.

4–5 п'єс.

6–8 етюдів.

Повтор усіх гам

ВИКОНАВСЬКО-ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ

I курс

5–6 найбільш простих триоктавних мажорних і мінорних гам, арпеджіо (від “до” до “соль”).

Гами подвійними нотами (терціями, секстами, октавами): деташе, по дві ноти легато у повільному темпі.

II курс

5–6 триоктавних мажорних і мінорних гам, арпеджіо (від “до” до “соль”).

Хроматичні гами (двома видами аплікатури).

Гами подвійними нотами (терціями, секстами, октавами) по 2–4 ноти легато.

III курс

6 триоктавних мажорних і мінорних гам.

Арпеджіо.

Хроматичні гами в повільному темпі.

Гами подвійними нотами (терціями, секстами, октавами) по 4 ноти в повільному темпі.

IV курс

Усі триоктавні гами.

Арпеджіо.

Хроматичні гами в швидкому темпі.

Гами подвійними нотами в повільному темпі по 4–8 легато.

Флажолети натуральні і квартові.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ВИМОГИ

У кожну екзаменаційну програму включають 2 гами, арпеджіо, гами подвійними нотами (одна гама – на вибір комісії).

Екзаменаційні вимоги при переході на II курс

2 різнохарактерних етюди.

Концерт (1 ч. або II, III) чи дві частини сонати.

Приблизні екзаменаційні програми при переході на II курс

I

Крейцер Р. Етюди № 2, 8.
Кампаньолі Б. Етюд № 12.
Еккельс. Соната.

II

Крейцер Р. Етюд № 1.
Кампаньолі Б. Етюд № 1.
Вівальді А. Соната соль мінор *або*
М. Сільванський. Концертіно.

III

Донт Я. Етюди № 14, 16, 37.
Палатко Н. Етюд № 2, тв.77.
Гендель Г. Соната № 6.

IV

Кампаньолі Б. Етюд № 9.
Палашко Н. Етюд № 5, тв.77
Гайди Й. Концерт Соль мажор.

Екзаменаційні вимоги при переході на III курс

2 різнохарактерних етюда (один етюд можливо замінити віртуозною п'єсою).

Концерт (ч. I або II та III), чи дві частини сонати.

Орієнтовні екзаменаційні програми при переході на III курс

I

Гендель Г. Соната № 3.
Крейцер Р. Етюд № 10.
Палашко Н. Етюд № 11, тв. 77.

II

Телеман Г. Концерт.
Крейцер Р. Етюд № 12.
Кампаньолі Б.. Етюд № 15.

III

Верстовський А. Варіації на 2 теми.
Кампаньолі Б. Етюд № 3.
Палашко Н. Етюд № 14 тв.77.

IV

Теріан М. Етюд № 5.
Фіорілло Ф. Етюд № 13.
Хандошкін І. Концерт.

Екзаменаційні вимоги при переході на IV курс

1–2 частини із Сюїт для віолончелі соло Й. С. Баха.
Концерт (ч. 1 або II, III), чи соната.
Етюд (з подвійними нотами).

Приблизні екзаменаційні програми при переході на IV курс

I

Бах Й. С. Алеманда та Менует із Сюїти № 1.
Бах Ф. Е. Соната.
Крейцер Р. Етюд № 34.
Роде Р. Етюд № 2.

II

Бах Й. С. Алеманда і Куранта із Сюїти № 2.
Хандошкін І. Варіації.
Кампаньолі Б. Етюд № 24.
Крейцер Р. Етюд № 23

III

Бах Й. С. Сарабанда та Жига із Сюїти № 1.
Стаміц Я. Концерт, ч. I.
Палашко Н. Етюд № 2, тв. 77.
Кампаньолі Б. Етюд № 19

IV

Бах Й. С. Сарабанда та Буре із Сюїти № 3.
Гендель Г. Концерт (чч. I, II або II, III).
Теріан М. Етюд № 1, тв. 1.
Кампаньолі Б. Етюд № 22

Вимоги до Державних іспитів

В дипломну програму включають:

- 1–2 частини із сюїт або Сонат соло Й. С. Баха.
Концерт (ч. I або чч. II, III) чи соната.
- 2 різнохарактерні п'єси (1 п'єса – українського композитора).

Приблизні програми Державного іспиту

I

Бах Й. С. Сарабанда та Буре із Сюїти № 3 До мажор.
Бах Й. Хр. Концерт.
Чайковський П. Ноктюрн.
Зноско-Боровський О. Пісня і Коломийки з “Української Сюїти”.

II

Бах Й. С. Прелюдія із Сюїти № 2 ре мінор.
Вівальді А. Концерт (обр. В. Борисовського).
Косенко В. Етюд.
Цинцадзе С. Хорумі.

III

Бах Й. С. Прелюдія із віолончельної Сюїти № 3 До мажор.
Леденьов Ф. Концерт-поема.
Рахманінов С. Вокаліз.
Іщенко Ю. Скерцо.

IV

Бах Й. С. Алеманда та Сарабанда із Партити № 2.
Форсайт С. Концерт.
Ковальов В. Поема.
Кірейко В. “Музичний момент” або
Римський-Корсаков М. “Політ джмеля”

Приблизний репертуарний список

I курс

Вправи, гами

Безруков Г., Ознобіщев К. Гама та арпеджіо для альтя. – М., 1974.
Гринберг М. Гама і арпеджіо. – К., 1978.
Вправи та гама для альтя
(ред. А. Ваксман). – М., 1952.
Щрадик Г. Школа скрипичної техніки. Ч. I. – М., 1976.

Етюди

Безруков Г., Ознобіщев К. Основи техніки гри на альті. – М., 1973.
Бруні А. Школа гри на альті
(ред. В. Борисовського). – М., 1996.
Донт Я. Етюди, тв. 77. – М., 1969.
Вибрані етюди для альтя (ред. Л. Гушчина, Є. Стоклицька). – М., 1980.
Вибрані етюди для альтя (ред. М. Рейтих). – М., 1962.
Кампаньолі Б. Етюди для альтя, тв. 22. – М., 1957.
Крейцер Р. Етюди (пер. М. Рейтиха). – М., 1963.
Палашко Н. 24 мелодійних етюдів середньої складності, (ред. Є. Страхов) тв. 77. – М., 1951.
Теріан М. Шість етюдів для альтя. – М., 1937.

Твори великої форми

Аріості А.	Соната (пер. Є. Страхова і М. Кусса)
Вівальді А.	Сонати: соль мінор (пер. Є. Страхова), Ре мажор (пер. М. Рейтиха)
Гайдн Й.	Концерт Соль мажор (обр. Є. Страхова)
Гендель Г.	Сонати № 3 (пер. М. Рейтиха та Г. Зінгера) і № 6 (пер. Є. Страхова). Соната соль мінор для віоли да гамба.
Дваріонас Б.	Тема з варіаціями (обр. Д. Лепілова)
Зейдман Б.	Концертіно (ред. М. Фейтиха).
Марчелло Б.	Соната Ре мажор (пер. Є. Страхова, М. Кусс)
Моцарт В.	Концерт Ре мажор (обр. Є. Страхова)
Сільванський М.	Концертіно (ред. Б. Палшков)
Еккльс Г.	Соната (пер. Д. Лепілова)

П'єси

Аладов Н.	Гумореска (обр. В. Скибіна)
Аренський О.	Баркарола (пер. Є. Страхова)
Асаф'єв Б.	Гавот (перекл. Л. Ознобіщева)
Бакланова Н.	Етюд у ритмі тарантели "Безперервний рух".
Бах Й. С.	Три органні прелюдії (пер. Б. Палшкова)
Василенко С.	Серенада
Владигеров П.	Мелодія (пер. Е. Абаджієва)
Гаджієв Дж.	Скерцо (пер. М. Рейтиха, Н. Корницької)
Глієр Р.	Романс (пер. Д. Лепілова), Рондо (пер. Г. Безрукова), Російська пісня, тв. 34 (обр. В. Борисовського), "Біля струмка" (обр. Є. Страхова, Н. Соколова).
Гурильов О.	Полька-мазурка (пер. Є. Страхова)
Домінчен К.	Романс (обр. З. Дашака)
Жербін М.	Вокаліз (ред. Б. Палшков)
Зноско-Боровський О.	Українське скерцо
Зноско-Боровський О.	Гумореска. Гуцульська пісня
Зноско-Боровський О.	Калмицький наспів
Польовий В.	Елегія (ред. Ю. Золотаренко)
Іполітов П.	Безперервний рух.

Клерамбо Н.
Кюї Ц.
Кирейко В.
Кирейко В.
Левицький І.
Леклер Ж.
Лисенко М.
Лисенко М.
Локателі. П.
Львов А.
Мединь Я.
Мендельсон Л.

Мендельсон Ф.
Мострас К.
Потапенко Т.
Прокоф'єв С.

Ревуцький Л.
Рубінштейн А.
Селіванов В.
Сен-Санс К.
Спендіаров А.
Степовий Я.
Степовий Я.
Стеценко К.
Чайковський П.
Шуровський Ю.
Яньшинов О.

Прелюдія і АLEGRO (обр. К.Ознобіщева)
Безперервний рух (пер. Д. Лепілова)
Прелюд (ред. Ю. Золотаренко)
Гумореска (ред. Б. Палшков)
Українська рапсодія (пер. З. Дашака)
АLEGRO (пер. Є. Абаджієва)
Елегія "Сум" (пер. З. Дашака)
Елегія, Скерцо
Арія
Народна мелодія, Капріс (пер. Г. Безрукова)
Гавот (пер. Б. Тилтиньша)
Безперервний рух (пер. М. Рейтиха та
Г. Зінгера)
Пісня без слів (обр. Є. Страхова, Н. Соколова)
Колискова
Іва
Менует, тв. 32 № 2; Скерцо, Фуга з Д'ятчих
рукописів, Тарантела, тв. 65 № 4
Прелюдія (пер. М. Гринберга)
Мелодія (обр. Є. Страхова, Н. Соколова)
Жарт (ред. Б. Палшкова)
Лебідь (пер. Г. Безрукова)
Колискова (пер. Д. Лепілова)
"Ой, поля" (пер. М. Гринберга)
Танок (ред. З. Дашака)
Романс (пер. М. Гринберга)
Експромт (обр. Г. Ознобіщева)
Концертний етюд (ред. Ю. Золотаренко)
Прялка (обр. Є. Страхова, Н. Соколова)

II курс

Вправи, гами

Безруков Г.,

Гама та арпеджіо для альтя. – М., 1974.

- Ознобіщев К.
Гринберг М. Гами та арпеджіо. – К., 1978.
Вправи та гами для альтя
(ред. А. Ваксман). – М., 1952.
- Шрадик Г. Школа скрипичної техніки. Ч. 1 – М., 1978.

Етюди

- Безруков Г.,
Ознобіщев К.
Донт Я. Основи техніки гри на альті. – М., 1973.
- Вибрані етюди для альтя (I-II курси муз. училища) (ред. Л. Гуціна,
Є. Стоклицька). – М., 1980.
- Кампаньолі Б. Етюди для альтя, тв. 22. – М., 1957.
- Крейцер Р. Етюди (пер. М. Рейтиха). – М., 1963.
- Палашко Н. 24 мелодійних етюди середньої склад-
ності, тв. 77 (Ред. Є. Страхова). – М., 1951.
- Роде П. 24 етюди (Ред. В. Борисовського,
Є. Страхова). – М., 1937.
- Теріан М. Шість етюдів для альтя. – М., 1937.

Твори великої форми

- Бах К. Ф. Е. Концерт Ре мажор (ред. Ф. Дружиніна)
- Бортнянський Д. Сонатне алегро (обр. В. Борисовського)
- Ваньгал Я. Концерт До мажор
- Вандіні А. Соната Соль мажор (ред. К. Ознобіщева)
- Верстовський О. Варіації на дві теми (обр. В. Борисовського)
- Гендель Г. Сонати №№ 2, 3 (пер. М. Рейтиха, Г. Зінгера)
- Джемініані Ф. Соната (пер. К. Ознобіщева)
- Зітт Р. Концерт ля мінор. Ч. 1
- Кореллі А. Соната ре мінор
- Маре М. Фоля (пер. Г. Галаляна)
- Марчелло Б. Соната Фа мажор (пер. А. Сосіна)
- Персел Г. Сюїта для альтя та ф-но (пер. М. Залеського)
- Сільванський М. Концертіно
- Телеман Т. Концерт (обр. М. Залеського); 12 фантазій
(пер. для альтя соло Г. Талаляна)

- Хамер К. Соната № 3 (пер. Мейера); № 4 (ред.
Б. Палшкова)
- Хандошкін І. Концерт. Ч. I, II
- Цельтер К. Концерт Мі-бемоль мажор.

П'єси

- Александров О. Арія із Класичної сюїти
(пер. В. Борисовського)
- Аміров Ф. Елегія (пер. М. Рейтиха)
- Аренський О. Серенада (пер. Є. Страхова)
- Бах В. Ф. Весна (обр. В. Борисовського)
- Бах Й. С. Жига (пер. Є. Страхова)
- Бенда Я. Граве
- Верачіні Ф. Ларго (пер. Д. Лепілова)
- Вівальді А. Адажіо (пер. Б. Палшкова)
- Вітол Я. П'єси для альтя
- Власов О. Мелодія
- Гендель Г. Арія, Сициліана, Ларгето (пер. Є. Страхова)
- Грибоедов О. Вальс (обр. В. Борисовського)
- Глюк К. Мелодія (пер. В. Ривкіна)
- Григ Е. Листок з альбому, тв. 47 № 2 (пер. Г. Безрукова)
- Домінчен К. Поема (пер. Б. Борисовського)
- Жербін М. Романс
- Зноско-Боровський О. Вокаліз (ред. Б. Палшкова)
- Зноско-Боровський О. Українське скерцо
- Зноско-Боровський О. Гумореска
- Зноско-Боровський О. Гуцульська пісня
- Зноско-Боровський О. Калмицький наспів
- Іполітов-Іванов М. Кавказькі ескізи
- Косенко В. Куранта (пер. З. Дашака)
- Кюї Ц. Алегро-скерцозо, тв. 50 № 24
- Кирейко В. Гумореска (пер. Б. Палшкова)
- Лисенко М. Елегія. Скерцо. Елегія “Сум” (пер. З. Дашака)
- Ляшенко Г. “Роздум”
- Левицький І. Українська рапсодія

Лятошинський Б.	Дві п'єси
Мясковський М.	Кінець казки (обр. В. Борисовського)
Орфеев С.	Романс (пер. З. Дашака)
Полевой В.	Елегія (ред. Ю. Золотаренко)
Прокоф'єв С.	Легенда, тв. 12 № 6; Анданте тв. 132 (пер. М. Рейтиха, Г. Зінгера)
Ревуцький Л.	Балада (ред. З. Дашак)
Сокальський В.	П'єса (пер. М. Гринберга)
Скорик М.	Речитатив (ред. Б. Палшкова)
Стеценко К.	Романс (обр. М. Гринберга)
Степовий Я.	Танок (ред. З. Дашака)
Скрябін О.	Етюд, тв. 8 № 1 (пер. М. Гринберга)
Сметана Б.	Два експоркта (обр. Г. Безрукова)
Спендіаров А.	Східний романс "До рози"
Степанов В.	Вокаліз.
Селіванов В.	Жарт (ред. Б. Палшкова)
Тітов М.	Романс (пер. Б. Борисовського)
Фіокко Б.	Алегро (обр. Д. Лепілова)
Форе Г.	"Пробудження" (пер. М. Багринцева)
Хачатурян А.	Колискова з балету "Гаяне" (обр. В. Борисовського); Танок Айші з балету "Гаяне" (пер. М. Гринберга)
Чайковський П.	Пісня без слів, тв. 2 № 3
Щуровський Ю.	Концертний етюд (ред. Ю. Золотаренка)
Яньшинов О.	Прялка (пер. Є. Страхова, М. Колосова)

III курс

Гами та вправи

Вправи та гами подвійними нотами для альтя (ред. Н. Вакмана), 1957	
Бакланова Н.	Етюди на складне інтонування для альтя та ф-но (ред. В. Борисовського). – М., 1970.
Гофмейстер Ф.	Етюди для альтя
Донт Я.	Етюди, тв. 37 – М., 1969.
Вибрані етюди для альтя (III–IV курси музичного училища (сост. ред.	

Л. Гуціна, Є. Стоклицька).	– М., 1981.
Кампаньолі Б.	Етюди для альтя, тв. 22. – М., 1957.
Крейцер Р.	Етюди (пер. М. Рейтиха) – М., 1963.
Роде П.	24 етюди (ред. В. Борисовського, Є. Страхова). – М., 1937.
Теріан М.	Шість етюдів для альтя. – М., 1937.
Твори великої форми	
Бах Й. С.	Сюїти для віолончелі соло (пер. Ф. Шпінднера, Ю. Крамарова)
Бах Ф. Е.	Соната Ре мажор (пер. Ю. Крамарова)
Вангал Я.	Концерт.
Вівальді А.	Концерт, 1 ч. (обр. В. Борисовського)
Віталі Т.	Чакона
Гендель Г.	Концерт сі мінор, чч. I–II (обр. А. Казадзеюса)
Генішта І.	Соната № 4 (пер. К. Ознобіщева, Г. Талаяна)
Диттерсдорф К.	Соната, тв. 9 (обр. В. Борисовського)
Козловський С.	Концерт фа мажор, ч. 1
Моцарт В.	Соната
	Концерт для кларнета з оркестром (обр. для альтя Є. Страхова)
Стаміц К.	Концерт Ре мажор, чч. I, II (ред. Мейсра)
Хандошкін І.	Варіації (обр. В. Борисовського)
Цельтер К.	Концерт Мі-бемоль мажор (обр. В. Борисовського)

П'єси

Аренський О.	Серенада, тв. 30 № 2 (обр. Є. Страхова)
Асламазян С.	Мелодія
Барток Б.	Багатель, тв. 6 № 2 (обр. В. Борисовського)
Бах Й. С.	Інвенція (пер. Г. Безрукова)
Бізе Ж.	Інтермеццо, Адажієто з опери "Арлезіанка" (пер. В. Борисовського)
Бородін О.	Серенада (обр. Є. Страхова)
Булахов П.	Канцонета (обр. В. Борисовського)
Венявський Г.	Марення
Віла-Лобос Е.	Арія із Бразильської Бахіани № 2

	(обр. Г. Безрукова)
В'єтан А.	Елегія
Гайдн М.	Менует
Глазунов О.	Марення – тв. 24 (обр. В. Борисовського)
Жербін М.	Прелюд-вокаліз (обр. М. Гринтерга)
Зноско-Боровський О.	Пісня і коломийки з “Української сюїти”
Золотаренко Ю.	Орієнталь (ред. Ю. Золотаренка)
Іщенко Ю.	Скерцо (ред. Ю. Золотаренка)
Іполітов-Іванов М.	Іспанська серенада
Кирейко В.	Прелюд-гумореска (ред. Ю. Золотаренка)
Косенко В.	Етюд
Караєв К.	Адажіо, Вальс з балету “Сім красунь” (пер. М. Рейтиха)
Крюков А.	Павана
Кюї Ц.	Апасіонато, тв. 50 № 14 (пер. Д. Лепілова)
Лядов О.	Прелюдія, тв. 11 № 1; Прелюд, тв. 37, № 1; Мазурка, тв. 37, № 3; Вальс, тв. 57 № 2 (обр. Є. Страхова)
Ляшенко Г.	Прелюдія, Арієта та Танок
Людкевич С.	Чабарашка
Лятошинський Б.	Дві пісні.
Мендельсон Ф.	Дві пісні без слів (пер. В. Борисовського)
Моцарт В.	Тема з варіаціями
Орфєєв С.	Романс (ред. З. Дашака)
Прокоф'єв С.	Анданте, тв. 132; Легенда, тв. 12, № 6; Гавот із класичної симфонії, тв. 25; Танок дівчат із ліліями з балету “Ромео і Джульєтта”, тв. 64 (пер. Є. Страхова)
Прокоф'єв С.	Пушкінські вальси, тв. 120, №№ 1, 2 (пер. В. Скибіна)
Римський-Корсаков М.	Пісня та пляска скоморохів з опери “Садко” (обр. Є. Страхова)
Степанов А.	Вальс
Степанова В.	Поєма
Скорик М.	Речитатив (ред. Б. Палшков)
Танєєв С.	Листок з альбому, тв. 33

Фрескобальді Дж.	Токага
Цинцадзе С.	Романс
Чайковський П.	Ноктюрн, тв. 19, № 4, Пролісок тв. 37, № 4
Шоссон Е.	Інтерлюдія (пер. В. Борисовського)
Шопен Ф.	Прелюд., тв. 28 № 4 (обр. В. Борисовського)
Шостакович Д.	Фантастичний танок
Шуберт Ф.	Серенада (пер. Є. Страхова)
	Бджілка (пер. В. Борисовського)
Шуман Р.	Марення, тв. 15, № 7 (пер. Г. Безрукова)

IV курс

Етюди

Бакланова Н.	Етюди на складне інтонування для альту і ф-но (ред. В. Борисовського) 1970.
Гофмейстер Ф.	Етюди для альту. – Лейпциг
Донт Я.	Етюди, тв. 37. – М., 1969.
Вибрані етюди для альту (III–IV курси муз. училищ)	Сост. – ред. Л. Гушчина та Є. Стоклицька. – М., 1981.
Кампаньолі Б.	Етюди для альту, тв. 22. – М., 1957.
Роде П.	24 етюди (ред. В. Борисовського, Є. Страхова) – М., 1937.
Теріан М.	6 етюдів для альту, – М., 1937.
	Твори великої форми
Бах Й. С.	Шість сюїт для віолончелі соло (пер. Ю. Шпіндлера, Ю. Крамарова)
	Частини з Сонат та Партит для скрипки соло
Бах Й. Хр.	Концерт (ред. В. Борисовського)
Боккеріні Л.	Соната до мінор
Бунін Р.	Концерт, тв. 22, 21
Вівальді А.	Концерт (обр. В. Борисовського)
Віталі Т.	Чакона
Гамбург Г.	Концерт для альту з оркестром (ред. Є. Страхова)
Гайдн Й.	Концерт До мажор (ред. Г. Галаліяна)

Гендель Г.	Концерт сі мінор (обр. А. Казадезюса)
Глінка М.	Незакінчена соната (ред. В. Борисовського)
Давид Д.	Концерт.
Дваріонас Б.	Тема з варіаціями (конц. обр. В. Борисовського)
Диттерсдорф К.	Концерт Фа мажор
Киркор Г.	Концертна фантазія
Леденьов Р.	Концерт-поема (ред. Ф. Пружинік)
Мендельсон Ф.	Соната (ред. М. Гринберга)
Мійо О.	Соната № 1 (ред. Безрукова Г.)
Рід В.	Рапсодія
Ролла А.	Концерт Мі-бемоль мажор
Стаміц К.	Концерт Ре мажор
Стаміц Я.	Соната Соль мажор
Уолтон У.	Концерт для альту з оркестром
Форсайт С.	Концерт (ред. Є. Страхова)
Цельтер К.	Концерт Мі-бемоль мажор
Енеску Дж.	Концертна п'еса

П'єси

Аренський О.	Вальс
Бетховен Л.	Адажіо кантабіле
Борисовський В.	Сицилійська тарантела "Вулкан"
Білий П.	Три арії
Вебер К.	Анданте та Угорське рондо
Гебалін Б.	Поема-роздум (ред. Є. Страхова)
Глазунов О.	Елегія, тв. 44 (ред. Г. Галаляна)
Глінка М.	Баркарола, Дитяча полька (обр. В. Борисовського)
Григ Е.	Пісня Сольвейг (обр. В. Борисовського); Вечір у горах, тв. 88 № 4 (пер. Ф. Дружиніна)
Дебюсі К.	Чудовий вечір (пер. Є. Страхова)
Дюбюк А.	Тарантела
Жербін М.	Прелюд-вокаліз (ред. М. Гринберга)
Зноско-Боровський О.	Пісня і Коломийки з "Української сюїти"
Золотаренко Ю.	Орієнталь (ред. Ю. Золотаренка)

Ищенко Ю.	Скерцо (ред. Ю. Золотаренка)
Ібер Ж.	Маленький біленький віслучок
Іордан І.	Поема (ред. Г. Галаляна)
Караєв К.	Адажіо, Китайський танок з балету "Сім красунь" (обр. В. Борисовського)
Киркор Т.	Ноктюрн, тв. 18 № 1; Рондо (ред. Г. Галаляна)
Ковальов В.	Поема
Крюков Г.	Елегія, тв. 13 № 2. Новела
Косенко В.	Етюд (ред. З. Дашака)
Людкевич С.	Чабарашка (ред. З. Дашака)
Лист Ф.	Поема (обр. В. Борисовського)
Масюков В.	Токатіна
Моцарт В.	Анданте із сонати До Мажор (пер. Ф. Дружиніна)
Прокоф'єв С.	П'єси з балету "Ромео і Джульєтта": Вступ, Вулиця прокидається; "Поручик Киже" (обр. В. Борисовського)
Рахманінов С.	П'єси (ред. Т. Безрукова); Мелодія, тв. 3 № 3 Серенада, тв. 3 № 5; Прелюдія, тв. 3; Вокаліз (пер. Є. Страхова)
Римський-Корсаков М.	"Політ джмеля" (обр. Є. Страхова)
Ревуцький Л.	Прелюдія
Сібеліус Я.	Сумний вальс
Сіндінг К.	Престо, тв. 10 (пер. М. Рейтиха)
Скрябін О.	Прелюдія, тв. 9 № 1 (обр. В. Борисовського)
Слонімський С.	Дві п'єси
Степанов А.	Вокаліз. Вальс (ред. Є. Страхова)
Форе Т.	Ноктюрн (обр. В. Борисовського)
Хачатурян А.	Ноктюрн з драми М. Лермонтова "Маскарад"
Цинцадзе С.	Романс, Хорумі (ред. Г. Галаляна)
Чайковський П.	Ноктюрн, тв. 19, № 4; Пролісок, тв. 37 № 4; Осіньна пісня (обр. В. Борисовського)
Шопен Ф.	Вальс, тв. 34 № 2; Етюд, тв. 25 № 2 (обр. В. Борисовського)
Шуберт Ф.	Два вальси; тв. 9 № 1 (обр. В. Борисовського)

Шукайло Л. Експромт, тв. 90 № 3 (пер. В. Борисовського)
Щедрін Р. Рапсодія (ред. І. Сіротіна)
Наслідування Альбенісу (пер. Скибіна)

Репертуарний список для читання з листа

Бруні А. Школа для альту "Оркестрові труднощі з оперної та симфонічної літератури (ред. В. Борисовського), М., 1946
Оркестрові труднощі для альту із симфонічних творів П. Чайковського.
Оркестрові труднощі для альту та 14 підготовчих каприсів до них (автор каприсів Палшков Б.)
Рейтих М. Школа юного альтиста

Ансамблі

Бах Й. С. Інвенція (пер. для двох альтів Г. Безрукова)
Бах Ф. Е. Два дуети для 2-х альтів
Булахов П. Баркарола для 2-х альтів (обр. В. Борисовського)
Вівальді А. Концерт для двох альтів і фортепіано (пер. М. Рейтиха, Г. Зінгера)
Браницький О. Концерт для двох альтів, ч. II, Романс
Гайдн Й. 2 сонати для скрипки і альту
Дуети для скрипки і альту. – М., 1971
Гендель Г. Пасакалія для скрипки і альту (пер. Й. Хальворсена)
Моцарт В. Дуети для скрипки і альту
Пейко Н. Соната для скрипки і альту
Хачатурян А. Вальс з музики до драми М. Лермонтова "Маскарад" (конц. обр. В. Борисовського)
Шебалін Д. Соната для скрипки і альту

Для нотаток

Для нотаток

